

## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3380/2018. (XII. 5.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

#### v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény 99. § (6) bekezdése, a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 19/2009. (I. 30.) Korm. rendelet 1. számú melléklet 18.3. és 18.4. pontja, valamint a Fővárosi Törvényszék 56.Pf.639.620/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

#### I n d o k o l á s

##### I.

- [1] 1. Dr. Szabó Imréné (a továbbiakban: indítványozó) személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó házastársának megrendelésére a felhasználási helyen 2003. január 20-án gázmérőt szereltek fel. A gázszolgáltató gazdasági társaság (a továbbiakban: szolgáltató) mint egyetemes szolgáltató és elosztó, valamint az indítványozó mint fogyasztó között 2010. szeptember 1-jén egyetemes szolgáltatási szerződés jött létre, melynek értelmében a szolgáltató a fogyasztási helyen vezetékes gázszolgáltatást nyújt. Időközben a felhasználási helyet az indítványozó bérbe adta. Az indítványozó 2011. október 10-én jelentette be a szolgáltatónak, hogy a bérlő több hónapja tévesen a villanyóra állását diktálta be a gázmérő helyett. A szolgáltató leolvasót küldött a helyszínre, aki 2011. október 13-án olvasta le a helyes óraállást, amiről jegyzőkönyvet készített. A szolgáltató megbízottja 2012. november 6-án, hitelesítési csere keretében jegyzőkönyvben rögzítette, hogy a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal által elhelyezett jogi zár sérült állapotú, illetve az Országos Mérésügyi Hivatal plombája nem megfelelő. A szolgáltató ezt követően igazságügyi műszaki szakértővel vizsgáltatta meg a gázmérőt. A szakértői vélemény megállapította, hogy a készüléket manipulálták, és ez lehetővé tette, hogy a gáz átáramoljon a gázmérőn anélkül, hogy az ezt ne számolja, illetve ne jelezze. A szakértői vélemény alapján a szolgáltató 2013. június 10-i lejáratú kötbérszámlát állított ki, amelyet megküldött az indítványozónak, és felszólította, hogy a számla összegét határidőben fizesse meg. Az indítványozó nem fizette meg a számlát, hanem levelében arról tájékoztatta a szolgáltatót, hogy noha a szabálytalan vételezés tényét nem vitatja, a felhasználási helyen bérlők laknak, ezért lehetséges, hogy az ő magatartásukra vezethető vissza a probléma, egyebekben a gázmérő állásának eltérését bejelentette, az ellenőrző leolvasás során pedig a leolvasó nem talált rendellenességet, az indítványozó így jóhiszeműen járt el.
- [3] A szolgáltató ezek után fizetési meghagyást bocsátott ki, amelyben felhívta az indítványozót a kötbérösszeg és járulékaik megfizetésére. Az indítványozó ellentmondása folytán az eljárás perré alakult. A szolgáltató elsődlegesen 540 000 Ft kötbér és 16 002 Ft műszaki igazságügyi szakértői díj, valamint ezek kamatai és a perköltség, másodlagosan 390 000 kötbér és 16 002 Ft műszaki igazságügyi szakértői díj, valamint ezek kamatai és a perköltség megfizetésére kérte kötelezni. Az indítványozó a perben viszontkeresetet terjesztett elő, amelyben kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 339. § (1) bekezdése alapján a szolgáltató kötbérnek megfelelő összegben történő marasztalását, a 2011. október 13-án megjelent leolvasó ugyanis nem észlelte a gázmérő hibás állapotát, és e felróható mulasztással okozati összefüggésben a jóhiszemű indítványozónak jogellenes kára keletkezett. Kérte továbbá, hogy az első fokon eljáró Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság kezdeményezze a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény (a továbbiakban: Get.) 99. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságnál, amiért a támadott rendelkezés ellentétes az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésével.
- [4] A Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság a szolgáltató elsődleges kereseti kérelmének megfelelően marasztalta az indítványozót. Az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelmet azzal utasította el,

hogy a Get. támadott rendelkezése alkotmányosan indokolt és életszerű: a közüzemi szolgáltatónak nincs kapacitása a több ezer fogyasztó és a hozzájuk tartozó mérőeszközök ellenőrzésére, ésszerű ezért, hogy a jogalkotó a fogyasztók kötelezettségévé teszi az elszámolás alapjául szolgáló eszközök védelmét és sértetlenségének biztosítását.

- [5] A kereseti kérelemnek megfelelő marasztalást a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság azzal indokolta, hogy az indítványozó nem vitatta, hogy felhasználónak tekinti magát a felhasználási helyen, továbbá azt sem, hogy szabálytalan vételezés történt, emellett nem vitatta a szakértői véleményben foglalt megállapításokat. A tény, hogy az indítványozó időlegesen más személyeknek engedte át a felhasználási hely használatát, a jogszabályban meghatározott felelősségét nem érinti.
- [6] A Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság az indítványozó viszontkeresetét azzal az indokolással utasította el, hogy az indítványozó bejelentése nyomán történt leolvasás során fel sem merült a szabálytalan vételezés gyanúja. Életszerű, hogy a szolgáltató ellenőrző leolvasót küldött ki, akinek nincs szakképesítése a gázmérő esetleges manipulálásának vizsgálatára; ezzel szemben egy évvel később, a hitelesítési csere során olyan szakember járt el, aki felismerhette a gázmérő állapotát. Erre tekintettel nem merült fel olyan jogellenes magatartás a 2011. október 13-i leolvasással összefüggésben, ami felvetné a szolgáltató kárfelelősségét, és arra sem utal semmilyen körülmény, hogy a később megállapított sérülés már a leolvasás időpontjában fennállt volna. Ezzel szemben a szabálytalan vételezés ténye megalapozza a szolgáltató kötbérigényét.
- [7] Az indítványozó fellebbezett az elsőfokú ítélettel szemben, fellebbezését azonban a Fővárosi Törvényszék elutasította, az elsőfokú ítéletet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 254. § (3) bekezdésére is figyelemmel helybenhagyta.
- [8] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Get. 99. § (6) bekezdése és a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 19/2009. (I. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 1. számú melléklet 18.3. és 18.4. pontja, valamint a Fővárosi Törvényszék jogerős ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert a támadott jogszabályi rendelkezéseket az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésébe, a bíróságok eljárását pedig az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe és XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközőnek tartotta.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a Get. és a Korm. r. támadott rendelkezései aszimmetrikus kötelezettségelosztást valósítanak meg a fogyasztó és a szolgáltató viszonylatában, ugyanis a fogyasztóra lényegében objektív felelősséget telepítenek azáltal, hogy szigorú megkötések mellett kötelezettségévé teszik a fogyasztómérő berendezés állagmegóvását és védelmét, ehhez képest a szolgáltatónak mindössze annyit ír elő a törvény, hogy legalább évente egyszer le kell olvasnia a fogyasztásmérő berendezést, és ez az előírás is *lex imperfecta*, azaz megsértését nem követi szankció, és nincs szabályozva, hogy a szolgáltató az e kötelezettség elmulasztásával összefüggésben okozott kárért mely esetekben, milyen mértékben felel. A szabálytalan vételezés jogkövetkezménye pedig nem törvényben van szabályozva, hanem a Korm. r. 1. számú mellékletében, ez azonban lehetőséget biztosít a szolgáltató számára az erőfölényével való visszaélésre, mert az ő hatáskörébe utalja a fogyasztói szerződésszegés mértékének meghatározását. Ezt a visszaélési lehetőséget nem ellensúlyozza sem a Korm. r. 1. számú melléklet 18.7. pont b) alpontjában foglalt arányosság követelménye, sem a szolgáltatói kötbértábla, sem a Korm. r. 1. számú melléklet 18.10. pontja szerinti 30 napos vélelmezett fogyasztási időtartam. Ez az aszimmetrikus kötelezettségelosztás az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése szerinti erőfölénnyel való visszaélés tilalmába ütközik.
- [10] A panaszban foglaltak szerint az eljáró bíróságoknak fel kellett volna ismerniük, hogy az alkalmazott jogszabályok az Alaptörvénnyel ellentétesek, valamint hogy a hatályos gázközüzemi szabályozás és a polgári jog alapelvei ütköznek egymással. Az Alaptörvénybe ütköző módon jártak el a bíróságok azért is, mert a viszontkeresetben foglaltakat és a viszontkereset nyomán előadott bizonyítási indítványokat nem vizsgálták. Mivel nem láttak lehetőséget a szolgáltató vétkességi felelősségének megállapítására, és a fennálló szabályozás hiányosságait észelve nem fordultak – az indítványozó perbeli kérelmének megfelelően – az Alkotmánybírósághoz, ezért az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági, illetve bírósági eljáráshoz – azon belül is az indokolt bírói döntéshez – való alapvető jogát sértették meg.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Ennek során mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvány megfelel-e a törvényben foglalt

befogadási feltételeknek, és így alkalmas-e az érdemi elbírálásra. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

- [12] Az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja értelmében alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be. A Get. és a Korm. r. kifogásolt rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét az indítványozó azzal indokolta, hogy azok az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése második mondat első fordulataiba, az erőfölénnyel való visszaélés tilalmába ütköznek. Az Alaptörvény M) cikkével összefüggésben az Alkotmánybíróság a 33/2015. (XII. 3.) AB határozatban kifejtette, hogy levezethető belőle a szerződési szabadság {33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [23]}, amely „nem alapvető jog, azonban önálló alkotmányos jogként élvez az Alaptörvény védelmét, és olyan, Alaptörvényben biztosított jognak minősül, amelynek sérelmére az Abtv. szerinti alkotmányjogi panasz alapítható” (Indokolás [26]). Az Alkotmánybíróság ennek alapján következetesen az M) cikkből levezetett szerződési szabadságra alapított alkotmányjogi panaszokat értékeli úgy, hogy azok az Abtv. által előírt, Alaptörvényben biztosított jogra hivatkoznak és ezért érdemben vizsgálhatók. Az indítvány azonban egyértelműen az erőfölénnyel való visszaélés lehetősége miatt támadta a kifogásolt jogszabályhelyeket. Ezzel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „az erőfölénnyel visszaélés tilalmára alkotmányjogi panasz eljárásban nem lehet alappal hivatkozni, mivel az önmagában nem veti fel az indítványozó Alaptörvényben garantált jogainak sérelmét” {3322/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az alkotmányjogi panasz ezért nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjának.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróságnak a panasz Abtv. 27. §-ára alapított részével összefüggésben vizsgálnia kellett az Abtv. 29. §-ából fakadó követelmény teljesülését, melynek értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [14] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványa, az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét állította a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletével összefüggésben. A sérelem megvalósulását abban látta, hogy az első- és másodfokú hatóság, valamint a bíróság nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek, mert nem vették figyelembe az indítványozó által irányadónak tartott tényeket. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát kifejtve azt az alkotmányos követelményt támasztotta a bíróságokkal szemben, hogy azok „a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be”, fenntartva, hogy az egyedi ügy összes körülményének függvénye, mikor kellően részletes az indokolás. Ez egyfelől nem jelenti azt, hogy a bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné, az azonban feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot {lásd mindehhez: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]}. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak és így az arra alapított alkotmányjogi panaszok nyomán történő alkotmányossági vizsgálatnak korlátját jelenti, hogy az Alkotmánybíróság nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság a fent kifejtett gyakorlata fényében megállapítja, hogy az eljáró bíróságok bemutatták a döntéseik alapjául szolgáló tényeket és az azokból levezethető jogi következtetéseket. Az indítványozó mindenekelőtt azt kifogásolta, hogy a viszontkeresete alátámasztásául kért bizonyítást sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem folytatta le. A Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság azonban megindokolta ezt a döntést, amikor arra mutatott rá, hogy a korábbi leolvasásnál nem merült fel műszaki kifogás a mérővel szemben, csak akkor, amikor a csere okán szükségessé vált a szakértői vizsgálat. Ezt a döntést hagyta helyben a Fővárosi Tör-

- vényszék a régi Pp. 254. § (3) bekezdésére figyelemmel. Mindezek fényében az alkotmányjogi panaszban előadott indokolás a bíróságok ténymegállapítását és jogértelmezését kifogásolja, ami azonban önmagában nem alapozza meg annak érdemi vizsgálatát. A panasz így nem teljesíti az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeket.
- [16] Az indítványozó hivatkozik az Alaptörvénynek a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot biztosító XXIV. cikk (1) bekezdésére és utal arra, hogy a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal egy tisztességes eljárásban nem dönthetett volna a fogyasztó hátrányára (ahogyan a bíróságok sem). A hatóság eljárásával összefüggésben azonban – a döntés hátrányos tartalmának kiemelésén túl – szintén nem ad elő az Abtv. 29. §-ának megfelelő alkotmányjogi érvelést.
- [17] 5. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasítja.

Budapest, 2018. november 27.

*Dr. Szívós Mária s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Pokol Béla s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Stumpf István s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Varga Zs. András s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1174/2018.

• • •